

Všeobecné požiadavky pre implementáciu smernice 2006/21/ES v Slovenskej republike

Príručka č. 1/8
z edičného radu

„Príručky k nakladaniu s odpadom z ťažobného
priemyslu podľa zákona č. 514/2008 Z. z.“

Príručka bola realizovaná zo zdrojov EÚ v rámci programu Prechodného fondu UIBF 2006

Banská Bystrica 2009

Všeobecné požiadavky pre implementáciu smernice 2006/21/ES v Slovenskej republike

Objednávateľ:	Ministerstvo financií Slovenskej republiky Centrálne finančná a kontraktáčna jednotka
Prijímateľ:	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky Sekcia geológie a prírodných zdrojov
Projekt:	Príprava nástrojov pre implementáciu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/21/ES o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu Projekt Prechodného fondu UIBF č. 2006/018-175.06.01

Názov príručky:	Všeobecné požiadavky pre implementáciu smernice 2006/21/ES v Slovenskej republike
Číslo príručky:	1/8
Počet strán:	29 strán textu, 4 strany príloh
Kolektív autorov:	RNDr. Vlasta Jánová, PhD., RNDr. Jaroslav Schwarz, Mgr. Zuzana Mészárosová
Poskytovateľ:	ENVIGEO, a.s., Banská Bystrica prois, s.r.o., Banská Bystrica
Dátum:	August 2009

Rukopis neprešiel jazykovou úpravou.

OBSAH

1. ÚVOD.....	4
2. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O SMERNICI 2006/21/ES	5
3. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O ZÁKONE Č. 514/2008 Z. Z.	7
3.1 Analýza jednotlivých paragrafov a príloh zákona	7
3.2 Ťažobné odpady na ktoré sa zákon č. 514/2008 Z. z. vzťahuje a na ktoré nie	19
4. PREHEAD VYBRANÝCH PRÁVNÝCH PREDPISOV DOTÝKAJÚCICH SA NAKLADANIA S ŤAŽOBNÝMI ODPADMI	20
5. ODBORNÁ SPÔSOBILOSŤ PRE NAKLADANIE S ŤAŽOBNÝMI ODPADMI	25
5.1 Kto overuje odbornú spôsobilosť	26
5.2 Čo obsahuje prihláška na skúšku odbornej spôsobilosti a aké dokumenty sa k nej prikladajú	26
5.3 Kto vydáva osvedčenie o odbornej spôsobilosti.....	26
6. INFORMAČNÝ SYSTÉM NAKLADANIA S ŤAŽOBNÝM ODPADOM	27
6.1 Čo obsahuje informačný systém	27
6.2 Kto prevádzkuje, aktualizuje a sprístupňuje informačný systém	27
6.3 Pre koho je určený informačný systém.....	28
6.4 Kto poskytuje údaje a informácie do informačného systému.....	28
7. OSTATNÉ PRÍRUČKY TOHTO EDIČNÉHO RADU	29
PRÍLOHA Č. 1: SCHÉMA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU NAKLADANIA S ŤAŽOBNÝM ODPADOMI	
PRÍLOHA Č. 2: ZOZNAM VYBRANÝCH PRÁVNÝCH PREDPISOV, TÝKAJÚCICH SA ŤAŽOBNÉHO ODPADU	II

1. ÚVOD

Odpady z ťažobného priemyslu tvoria približne 29 % z celkového množstva odpadov (asi 400 miliónov ton ročne) produkovaných v Európskej únii. Sú tvorené rôznymi materiálmi, predovšetkým horninami a zeminami, ktoré je potrebné odstrániť, aby bolo možné vyťažiť ťžitkové nerasty, ako aj odpadmi vzniknutými pri úprave vyťažených nerastov.

Niektoré z týchto odpadov sú inertné, takže spravidla nepredstavujú vážnejšie ohrozenie životného prostredia, okrem prípadov ukladania veľkých množstiev takýchto odpadov na obrovských odvaloch alebo odkaliskách a možného ohrozenia okolia vrátane riek, ich zrútením, zosuvmi alebo pretrhnutím hrádze, najmä v dôsledku mimoriadne nepriaznivých poveternostných podmienok, prípadne chýb v konštrukcii alebo v prevádzkovaní takýchto úložísk.

Na druhej strane veľká časť ťažobných odpadov obsahuje nebezpečné látky, vrátane ťažkých kovov. Tieto odpady môžu na zemskom povrchu rôznym spôsobom reagovať, vplyvom poveternostných podmienok zvetrávať a uvoľňovať znečisťujúce látky, napríklad vo forme kyslých i zásaditých kvapalín. Ťažobné odpady môžu predstavovať nebezpečenstvo pre životné prostredie, najmä ohrozením kvality podzemných a povrchových vôd priesakmi z takýchto úložísk, resp. splavovaním nebezpečných znečisťujúcich látok z ich povrchu, a to ako počas prevádzkovania úložiska, tak aj po jeho nesprávnom uzavretí. Najväčšie nebezpečenstvo s možnými katastrofickými následkami však hrozí v prípade zrútenia sa takýchto odvalov, ale najmä v prípade pretrhnutia sa hrádze odkaliska, kde sa ukladajú veľmi jemné odpady s obsahom značného množstva vody, ktorých mobilita v prípade uvoľnenia z odkaliska je značná, takže môžu migrovať do veľkých vzdialeností.

Predkladaná príručka je príručkou č. 1/8 edičného radu „Príručky k nakladaniu s odpadom z ťažobného priemyslu podľa zákona č. 514/2008 Z. z.“ vypracovanej v rámci Aktivity 3 projektu „Príprava nástrojov pre implementáciu smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/21/ES o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu“. Tento projekt bol realizovaný zo zdrojov EÚ v rámci programu Prechodného fondu UIBF 2006 (*Unallocated Institution Building Facility* - Budovanie inštitucionálneho vybavenia – nealokovaná čiastka).

Hlavným cieľom tohto projektu je výrazné zlepšenie nakladania s odpadmi z ťažobnej činnosti v Slovenskej republike vedúce k celkovému zlepšeniu ochrany životného prostredia a kvality života obyvateľstva v súlade s ustanoveniami smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/21/ES o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu (ďalej „smernica 2006/21/ES“), ktorá bola do právneho poriadku Slovenskej republiky transponovaná zákonom č. 514/2008 Z. z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Tento nadobudol účinnosť 15. decembra 2008.

Predkladaná príručka s názvom „Všeobecné požiadavky pre implementáciu smernice 2006/21/ES v Slovenskej republike“ obsahuje základné informácie týkajúce sa manažmentu odpadov z ťažobného priemyslu, vymedzenie odpadov, ktorých sa smernica 2006/21/ES týka a ktorých nie, prehľad právnych predpisov SR a EÚ, ktoré sa problematiky dotýkajú, odbornú spôsobilosť pre manažment ťažobných odpadov, schému a obsah informačného systému, spôsob jeho aktualizácie a prístup k informáciám. Príručka je určená prevádzkovateľom úložísk ťažobných odpadov, orgánom štátnej správy na úseku ťažobných odpadov a obciam.

2. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O SMERNICI 2006/21/ES

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/21/ES o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2004/35/ES¹ nadobudla účinnosť 1. mája 2006. Členské štáty boli povinné transponovať smernicu do dvoch rokov (do 1. mája 2008) do svojho právneho poriadku.

Hlavným cieľom smernice je prijať súbor opatrení, ktoré zamedzia negatívne vplyvu odpadov z ťažobného priemyslu na životné prostredie a zdravie ľudí, ako aj opatrení, ktoré zamedzenia vzniku závažných havárií pri nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu.

Jedným z hlavných dôvodov pre prípravu novej legislatívy pre oblasť ťažobných odpadov boli viaceré závažné havárie, z ktorých možno spomenúť:

- pretrhnutie hrádze odkaliska s odpadmi z úpravy fluoritov na lokalite **Stava** (Trento, Taliansko) v roku **1985**, pri ktorom sa uvoľnilo **200 000 m³** inertných odpadov, s následkom **268** obetí na ľudských životoch a s **deštrukciou 62 objektov**,
- pri obdobnej havárii na lokalite **Aznalcóllar** v Južnej Andalúzii (Španielsko) v roku **1998** bolo „vyvrhnutých“ **do rieky Guadamar 2 milióny m³ odpadov a 4 milióny m³ vody kontaminovanej ťažkými kovmi**, a to v zóne v tesnej blízkosti národného parku Doñana,
- pretrhnutie hrádzí odkalísk na lokalitách **Baia Mare a Baia Borsa** (Rumunsko) v roku **2000** malo závažné cezhraničné účinky na životnom prostredí vo viacerých medzinárodných riekach, napríklad v prípade pretrhnutia hrádze odkaliska Baia Mare uniklo do rieky Lapus asi **100 000 m³** zvyškových vôd s obsahom zhruba **120 ton kyanidov a ťažkých kovov**, ktoré sa následne dostali až do riek Somos a Tisa v Maďarsku a následne do rieky Dunaj.

Obrázok 1: Pretrhnutie hrádze odkaliska na lokalite Baia Mare v roku 2000

¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2004/35/ES o environmentálnej zodpovednosti pri prevencii a odstraňovaní environmentálnych škôd

Vyššie uvedené havárie mali katastrofálne následky nielen na životné prostredie, ale aj na životy a zdravie ľudí. Havárie boli priamym dôkazom toho, že existujúci technologický, inštitucionálny a legislatívny rámec problematiky ťažobných odpadov v Európe je nedostatočný a je nevyhnutné sa začať danou problematikou zaoberať a riešiť ju.

Ďalším významným krokom pre prípravu smernice o nakladaní s ťažobným odpadom bolo rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady EÚ č. 1600/2002/ES z 22. júla 2002, ktorým bol schválený Šiesty environmentálny akčný program, ktorý pre oblasť odpadov stanovuje ciele zamerané na znižovanie ich nebezpečnosti a rizík pri nakladaní s odpadom, zhodnocovanie rôznych druhov odpadu, najmä recykláciu, na minimalizáciu odpadu, na bezpečné zneškodňovanie odpadu a na prevenciu závažných havárií, kde zvláštnu pozornosť treba venovať najmä odpadu vznikajúcemu banskou činnosťou.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/21/ES o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2004/35/ES obsahuje 26 článkov a 3 prílohy:

- I. Politika prevencie závažných havárií a informácie, ktoré sa oznamujú dotknutej verejnosti
- II. Opis vlastností odpadu
- III. Kritéria na určenie kategórie zariadenia na nakladanie s odpadmi

Do slovenského právneho systému bola táto smernica transponovaná zákonom č. 514/2008 Z. z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

3. ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE O ZÁKONE Č. 514/2008 Z. Z.

Nakladanie s ťažobným odpadom nebolo komplexne riešené v právnom poriadku SR do 15. decembra 2008, kedy vstúpil do platnosti **zákon č. 514/2008 Z. z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu a o zmene a doplnení niektorých zákonov**.

Citovaným zákonom bola do právneho poriadku Slovenskej republiky transponovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/21/ES z 15. marca 2006 o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 2004/35/ES.

Zákon upravuje opatrenia, postupy a pokyny na prevenciu alebo najväčšie možné znižovanie nepriaznivých účinkov na životné prostredie a z nich vyplývajúcich rizík pre zdravie ľudí, spôsobené nakladaním s odpadom z ťažobného priemyslu.

Vzťahuje sa na nakladanie s odpadom, ktorý vzniká pri geologickom prieskume, otvárke, príprave a dobývaní ložísk nerastov² vrátane úpravy a skladovania nerastov³ vykonávaných v súvislosti s ich dobývaním, ako aj pri ťažbe, úprave a skladovaní rašeliny. Účelom zákona je tiež prijať také opatrenia, ktoré zabráni neriadenému skládkovaniu a ukladaniu ťažobného odpadu. Zákon č. 514/2008 Z. z. pozostáva z 30 paragrafov, 10 článkov a 4 príloh.

3.1 Analýza jednotlivých paragrafov a príloh zákona

V nasledujúcom texte uvedieme komentovaný prehľad paragrafov citovaného zákona.

§ 1 Predmet zákona - zákonom sú upravené práva a povinnosti prevádzkovateľov počas prevádzkovania úložiska⁴ i po jeho uzavretí pri nakladaní s ťažobným odpadom, úlohy orgánov štátnej správy pri nakladaní s ťažobným odpadom a zodpovednosť za porušenie povinností podľa tohto zákona (ods. 1). V odseku 2 citovaného paragrafu je ustanovené, na čo sa zákon č. 514/2008 Z. z. nevzťahuje.

§ 2 Základné pojmy - v tomto paragrafe sú prebrané, s určitými úpravami vyplývajúcimi z nášho právneho poriadku, definície z čl. 3 smernice 2006/21/ES a vymedzujú sa tiež niektoré ďalšie pojmy používané v zákone. V zákone sú obsiahnuté nasledujúce definície: ťažobný priemysel, ťažobná činnosť, ťažobný odpad, inertný ťažobný odpad, neznečistená zemina, hlušina, úprava, riziko.

Pretože ťažobný odpad vzniká pri ťažobnej činnosti, dôležité je vymedzenie tohto pojmu, aj vzhľadom na vymedzenie pôsobnosti zákona č. 514/2008 Z. z..

*Ťažobnou činnosťou*⁵ je banská činnosť a činnosť vykonávaná bankým spôsobom, ako aj ťažba, úprava a skladovanie rašeliny.

Týmto vymedzením je zrejmé, že pôsobnosť zákona sa vzťahuje na ťažbu nerastov vyhradených (banská činnosť), nevyhradených (činnosť vykonávaná bankým spôsobom) a rašeliny⁶. Pre úplnosť uvádzame definície banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankým spôsobom.

² § 4 zákona č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov.

³ § 2 zákona č. 44/1988 Zb.

⁴ Podľa § 4 ods. 1 zákona č. 514/2008 Z. z. je úložiska miesto alebo zariadenie určené na zhromažďovanie alebo ukladanie ťažobného odpadu v tuhom stave, tekutom stave, roztoku alebo suspenzii.

⁵ § 2 písm. b) zákona č. 514/2008 Z. z.

⁶ Rašelina podľa zákona č. 44/1988 Zb. nie je nerastom (ods. 2 § 2 zákona č. 44/1988 Zb. v znení neskorších predpisov), preto jej ťažba nie je bankou činnosťou ani činnosťou vykonávanou bankým spôsobom.

Banskou činnosťou sa rozumie podľa § 2 zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov:

- a) ložiskový geologický prieskum vyhradených nerastov,
- b) otvárka, príprava a dobývanie výhradných ložísk⁷,
- c) zriaďovanie, zabezpečovanie a likvidácia banských diel a lomov,
- d) úprava a zušľacht'ovanie nerastov vykonávané v súvislosti s ich dobývaním,
- e) zriaďovanie a prevádzka odvalov, výsypiek a odkalísk pri činnostiach uvedených v písmenách a) až d),
- f) osobitné zásahy do zemskej kôry⁸,
- g) zabezpečovanie a likvidácia starých banských diel⁹,
- h) sprístupňovanie banských diel a starých banských diel¹⁰ pre múzejné a iné účely a práce na ich udržiavaní v bezpečnom stave.

Činnosťou vykonávanou banským spôsobom sa podľa § 3 zákona č. 51/1988 Zb. v znení neskorších predpisov rozumie:

- a) dobývanie ložísk nevyhradených nerastov vrátane úpravy a zušľacht'ovania nerastov vykonávaných v súvislosti s ich dobývaním, zabezpečenie a likvidácia banských diel a lomov ako aj vyhľadávanie a ložiskový geologický prieskum nevyhradených nerastov,
- b) inžiniersko-geologický a hydrogeologický prieskum okrem geologických prác vykonávaných za účelom získania doplňujúcich údajov pre dokumentáciu stavieb,
- c) ťažba pieskov a štrkopieskov v korytách vodných tokov plávajúcimi strojmi vrátane úpravy a zušľacht'ovania týchto surovín vykonávaných v súvislosti s ich ťažbou, s výnimkou odstraňovania nánosov pieskov a štrkopieskov pri údržbe vodných tokov,
- d) podzemné práce vykonávané banským spôsobom, najmä hĺbenie jám a jamnic, razenie štôlní a tunelov, ako aj iných podzemných priestorov s objemom nad 250 m³,
- e) práce na zabezpečenie stability podzemných priestorov (podzemné sanačné práce),
- f) práce na sprístupňovaní jaskýň a práce na ich udržiavaní v bezpečnom stave,
- g) zemné práce vykonávané s použitím strojov a výbušnín, ak sa na jednej lokalite premiestňuje viac ako 100 000 m³ horniny,
- h) strojové vrtanie studní s dĺžkou nad 30 m a vrty s dĺžkou nad 30 m na iné účely než na práce uvedené v § 2 zákona č. 51/1988 Zb. v znení neskorších predpisov a v § 3 písm. a) až g) zákona č. 51/1988 Zb. v znení neskorších predpisov,
- i) čerpanie prírodných liečivých a stolových minerálnych vôd v banských dielach.

*Inertný ťažobný odpad*¹¹ je podľa zákona ťažobný odpad, ktorý nepodlieha žiadnym významným fyzikálnym, chemickým alebo biologickým zmenám, je nerozpustný, nehorľavý, nie je fyzikálne alebo chemicky reaktívny alebo biologicky rozložiteľný, nepriaznivo neovplyvňuje látky, s ktorými prichádza do styku spôsobom, ktorý by mohol viesť k znečisteniu životného prostredia alebo poškodeniu zdravia ľudí; celková vylúhovateľnosť, obsah znečisťujúcich látok a ekotoxická výluhu v takomto odpade musia byť bezvýznamné a najmä nesmú ohrozovať kvalitu povrchových alebo podzemných vôd.

⁷ § 5 ods. 1 a § 11 zákona č. 44/1988 Zb.

⁸ § 34 zákona č. 44/1988 Zb.

⁹ § 35 zákona č. 44/1988 Zb.

¹⁰ § 35 zákona č. 44/1988 Zb.

¹¹ § 2 písm. d) zákona č. 514/2008 Z. z.

Definíciu inertného ťažobného odpadu upravuje vykonávacia vyhláška k zákonu, ktorá ustanovuje kritéria pre určenie inertného ťažobného odpadu a zoznam inertných ťažobných odpadov. Za interný ťažobný odpad sa podľa vyhlášky považuje ťažobný odpad ktorý, spĺňa v krátkodobom aj v dlhodobom časovom horizonte nasledujúce kritériá:

- a) odpad nepodlieha rozpadu, rozkladu a iným významným zmenám, ktoré by mohli mať nežiaduci účinok na ľudské zdravie alebo životné prostredie,
- b) maximálny obsah sulfidickej síry v odpade je 0,1 % alebo maximálny obsah sulfidickej síry v odpade je 1 % a súčasne index neutralizačného potenciálu odpadu, ktorý je daný pomerom neutralizačného potenciálu a kyselinotvorného (acidifikačného) potenciálu stanovený na základe statických testov¹², je väčší ako 3,
- c) odpad nepredstavuje žiadne riziko z hľadiska samovznietenia, je nehorľavý,
- d) obsah látok v odpade, ktoré by mohli poškodzovať ľudské zdravie alebo životné prostredie, najmä As, Cd, Co, Cr, Cu, Hg, Mo, Ni, Pb, Sb, V a Zn, vrátane akýchkoľvek jemných samostatných zrnitostných frakcií odpadu je dostatočne nízky na to, aby predstavoval riziko pre ľudské zdravie a životné prostredie; koncentrácie týchto látok neprekračujú prahové hodnoty znečistenia¹³,
- e) odpad neobsahuje látky používané pri ťažbe a úprave nerastov a rašeliny, ktoré by mohli mať negatívny vplyv na ľudské zdravie alebo životné prostredie.

*Hlušinou*¹⁴ je tuhý odpad alebo kal, ktorý zostáva po úprave nerastov oddeľovacími procesmi, najmä drvením, mletím, triedením podľa zrnitosti, flotáciou a inými fyzikálno-chemickými procesmi, ktoré oddeľujú cenné nerasty od menej cennej horniny. Zákon č. 514/2008 Z. z. nerozlišuje termíny jalovina a hlušina. Jalovina, ktorá je synonymom hlušiny a zároveň je ťažobným odpadom, sa pri nakladaní s ťažobným odpadom označuje termínom hlušina.

*Úprava*¹⁵ je mechanický, fyzikálny, biologický, tepelný alebo chemický proces alebo kombinácia procesov vykonávaných na nerastoch vrátane práce lomov s cieľom ťažby nerastov a vrátane ich triedenia, oddeľovania a lúhovania, ako aj opätovnej úpravy predtým nevyužívaného ťažobného odpadu, okrem tavenia, procesov tepelnej výroby (iných ako pálenie vápencov) a metalurgických procesov. Pri rudách predstavuje úprava proces, pri ktorom sa z vyťaženej nerastnej suroviny získavajú konečné produkty - koncentráty úžitkových minerálov alebo drahých kovov.

Tento proces zahŕňa: prípravnú časť úpravy (drvenie, mletie a triedenie), rozdrúžovanie (napr. gravitačne, magneticky, flotáciou, lúhovaním...) a produkciu koncentrátov.

¹² technická norma v príprave: prEN 15 875

¹³ Napríklad ukazovatele a normatívy pre asanáciu znečistenia zeminy, pôdy a podzemných vôd uvedené v časti VI. bod 1 písm. b) metodického pokynu Ministerstva pre správu a privatizáciu národného majetku SR a Ministerstva životného prostredia SR č. 1617/97-min., príloha bod 2.1.2. k rozhodnutiu rady z 19. decembra 2002, ktorým sa stanovujú kritéria a postupy pre prijímanie odpadu na skládky odpadu podľa článku 16 a prílohy II smernice 1999/31/ES (2003/33/ES) (Ú. v. EÚ L 011, 16. 1. 2003)

¹⁴ § 2 písm. f) zákona č. 514/2008 Z. z.

¹⁵ § 2 písm. g) zákona č. 514/2008 Z. z.

§ 3 Základné povinnosti - v tomto paragrafe sú ustanovené základné povinnosti a opatrenia, ktoré majú prevádzkovatelia prijať na správne a bezpečné nakladanie s ťažobným odpadom, aby nebolo ohrozené zdravie ľudí, ohrozené alebo poškodené životné prostredie (najmä voda, ovzdušie, pôda, voľne žijúce živočíchy, voľne rastúce rastliny) a nedochádzalo k obťažovaniu hlukom alebo zápachom¹⁶. Pri plnení týchto základných povinností sa vychádza z najlepších dostupných techník¹⁷ so zohľadnením miestnych environmentálnych podmienok a ďalších okolností.

§ 4 Úložiská a ich kategorizácia - základným predpokladom pre diferenciaciu povinností s ohľadom na riziko, ktoré predstavujú určité skupiny úložísk a na zamedzenie zbytočnej tvrdosti zákona, je kategorizácia úložísk a ich zaradenie do (prísnejšej) kategórie A alebo do menej prísnej kategórie B. Úložiská sa kategorizujú podľa druhu, množstva a vlastností ukladaných ťažobných odpadov, umiestnenia úložiska, miestnych environmentálnych podmienok a rizika vzniku závažnej havárie.

Kategorizáciu konkrétneho úložiska vykonáva príslušný orgán na základe žiadosti prevádzkovateľa obsahujúcej náležitosti podľa odseku 10 (§ 4) zákona. Kritéria na zaradenie úložiska do kategórie A sú definované v ods. 12 (§ 4). Postup kategorizácie úložísk je popísaný v samostatnej príručke¹⁸ z tohto edičného radu.

§ 5 Plán nakladania¹⁹ - z tohto paragrafu vyplýva prevádzkovateľovi úložiska povinnosť vypracovať a predložiť plán nakladania s ťažobným odpadom príslušnému orgánu na schválenie. Zákon ustanovuje jednak ciele (ods. 2), ktoré musí takýto plán spĺňať a jednak jeho obsah (ods. 3). Súčasťou plánu je opis vlastností ťažobného odpadu (podrobnejšie aj v prílohe č. 1 zákona).

Plán obsahuje tiež návrh plánu (projektu) na uzavretie úložiska vrátane rekultivácie ovplyvneného územia a monitoringu po uzavretí úložiska, z ktorého sa vychádza pri určovaní výšky účelovej finančnej rezervy a ročných odvodov na jej tvorbu (§ 14). Schválený plán je jednou z dôležitých príloh žiadosti o povolenie zriadenia, užívania, zmeny, uzavretia konkrétneho úložiska podľa § 7. Základné informácie týkajúce sa obsahu, tvorby, schvaľovania plánom nakladania obsahuje samostatná príručka¹⁸ z tohto edičného radu.

Keďže ciele a náležitosti plánu obsahujú viacero odborne špecifických opatrení tiež z hľadiska racionálneho využívania nerastov, bezpečnosti banskej práce a prevádzky úzko nadväzujúcich na projektovanie a vykonávanie banskej činnosti alebo činnosti vykonávanej bankým spôsobom, schvaľuje ho špecializovaný orgán štátnej správy – obvodný banký úrad (§ 24). Správnosť plánu z hľadiska princípov odpadového hospodárstva zabezpečí stanovisko príslušného orgánu štátnej správy odpadového hospodárstva (obvodný úrad životného prostredia), ktoré je povinnou prílohou žiadosti o schválenie plánu.

¹⁶ Zákon č. 2/2005 Z. z. o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov; nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 115/2006 Z. z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 555/2006 Z. z.

¹⁷ § 5 zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

¹⁸ Príručka č. 2/8 „Plány nakladania z ťažobného odpadu“

¹⁹ V slovenskom preklade smernice 2006/21/ES sa pre tento dokument používa názov „Program odpadového hospodárstva“. V zákone č. 514/2008 Z. z., ktorým je smernica 2006/21/ES transponovaná do legislatívy SR sa používa ekvivalentné označenie „Plán nakladania s ťažobným odpadom“. K úprave názvu došlo z toho dôvodu, aby nedochádzalo k zámeně za podobný dokument, ktorého vypracovanie vyplýva z ustanovení zákona o odpadoch (zákon č. 223/2001 Z. z.) a jeho vykonávacích vyhlášok.

§ 6 Prevencia závažných havárií - tento paragraf sa vzťahuje len na prevádzkovateľov úložisk kategórie A. Z uvedeného paragrafu vyplýva prevádzkovateľovi úložiska kategórie A povinnosť vypracovať plán prevencie závažných havárií a ustanoviť odborne spôsobilú osobu na kontrolu jeho plnenia, zaviesť systém riadenia bezpečnosti (príloha č. 2 k zákonu), vypracovať vnútorný havarijný plán a informovať zainteresovanú verejnosť prinajmenšom v rozsahu určenom v prílohe č. 3 k zákonu. Ak však konkrétne úložisko spadá pod režim zákona č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií ..., nevzťahujú sa naň ustanovenia § 6 (ods. 1 až 11), pretože z tohto zákona vyplývajú prevádzkovateľovi rovnaké alebo prísnejšie podmienky prevádzky úložiska. Súčasne z daného paragrafu vyplýva prevádzkovateľovi povinnosť vypracovať podklady na vypracovanie plánu ochrany obyvateľstva (vonkajší havarijný plán), ktoré obsahujú náležitosti uvedené v ods. 10. Podklady predkladá prevádzkovateľ obci a orgánu civilnej ochrany obyvateľstva, ktorý vypracúva plán ochrany obyvateľstva. Základné informácie týkajúce sa plánov prevencie závažných havárií pre úložiská kategórie A, obsahu vnútorného a vonkajšieho havarijného plánu úložiska obsahuje samostatná príručka²⁰ z tohto edičného radu.

§ 7 Povoľovanie úložísk - základnou podmienkou ukladania ťažobného odpadu na úložisko je legalizácia úložiska, t.j. povolenie jeho výstavby (zriadenia), prevádzky (užívania), zmien a uzavretia. V tomto paragrafe sú ustanovené požiadavky na obsah žiadosti o povolenie zriadenia a užívania úložiska a na sprístupňovanie informácií pre štatistické účely. Jednou z osobitostí tohto zákona je preskúmavanie podmienok povoľovacieho rozhodnutia príslušným orgánom. Povolenie sa nevyžaduje na inertný odpad a neznečistenú zeminu, ak nie sú ukladané na úložisku kategórie A.

§ 8 Účasť verejnosti na povoľovaní - v tomto paragrafe sa upravuje právo verejnosti na informácie a na jej účasť na environmentálnom rozhodovaní, a to v súlade s požiadavkami čl. 8 smernice a Aarhuského dohovoru s prihliadnutím na obdobnú právnu úpravu v iných všeobecne záväzných právnych predpisoch v Slovenskej republike.

Verejnosť²¹ je jedna alebo viac fyzických alebo právnických osôb, ich združenia, organizácie alebo skupiny. Účasť verejnosti na povoľovacom procese je vyjadrená v blokovej schéme v samostatnej príručke²².

§ 9 Ukladanie ťažobných odpadov do vyťažených priestorov - jednou z foriem zhodnocovania ťažobného odpadu, ochrany alebo sanácie životného prostredia, ale tiež napríklad z hľadiska bezpečnosti banskej prevádzky, resp. priamo ako neoddeliteľná súčasť niektorých dobývacích metód, je ukladanie ťažobného odpadu do vyťažených priestorov.

V ods. 1 a 2 vrátane odkazov na primeranú aplikáciu ďalších ustanovení zákona sa určujú niektoré povinnosti, najmä z hľadiska dvoch ťažiskových princípov – zabezpečenie stability ukladaných ťažobných odpadov a ochrana životného prostredia, najmä vôd a pôdy.

Vyťažený priestor nie je úložisko ťažobných odpadov, ale je to priestor vytvorený povrchovou alebo podzemnou ťažbou alebo geologickým prieskumom ložísk.

Ak sa však do vyťažených priestorov majú ukladať iné odpady ako ťažobný odpad, nevzťahujú sa na takéto prípady zákon č. 514/2008 Z.z., ale sa na takéto prípady vzťahujú ustanovenia zákona o odpadoch²³.

²⁰Príručka č. 3/8 „Prevencia závažných havárií pri nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu“

²¹§ 8 ods. 1 zákona č. 514/2008 Z. z.

²²Príručka č. 4/8 „Podmienky výstavby a riadenia úložísk odpadov z ťažobného priemyslu“..

²³§ 2 ods. 11, 17 a 18, § 7, 21 a 22 zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

§ 10 Výstavba a prevádzkovanie úložísk - v tomto paragrafe sa ustanovujú základné požiadavky, ktoré treba (s ohľadom na konkrétne podmienky daného úložiska zohľadniť a dodržiavať) pri výstavbe a prevádzke úložísk (ods. 3). V odseku 6 sa vymedzujú niektoré povinnosti prevádzkovateľa pre prípad vzniku, resp. zistenia určitých skutočností alebo stavov, ktoré ohrozujú správnu prevádzku úložiska. Veľmi dôležitou súčasťou kontroly správneho fungovania úložiska je vykonávanie pravidelných kontrol a monitoringu, týkajúcich sa ako stability úložiska, tak aj jeho možných vplyvov na okolie. Vedenie evidencie o výsledku tohto monitoringu, kontrol a pod. umožňuje i späťne overiť vývoj určitého stavu, resp. preukázať súlad prevádzkovania úložiska s platnými právnymi predpismi. Je tiež veľmi dôležitým nástrojom na získanie komplexnej informácie pre prípadného nového prevádzkovateľa úložiska.

Preto sa v odsekoch 2 až 6 ukladajú v tomto smere prevádzkovateľovi konkrétne povinnosti, vrátane povinnosti zasielania ročných súhrnných správ príslušnému orgánu. Takéto správy sú dôležitým podkladom aj pre výkon štátneho dozoru príslušným orgánom. Ide o špecifické, resp. doplňujúce povinnosti pre prevádzkovateľov, ktorými nie sú dotknuté povinnosti vyplývajúce z osobitných predpisov.

Základné informácie týkajúce sa výstavby úložiska ťažobných odpadov, schému povoloňovacieho procesu a manažmentu úložiska obsahuje samostatná príručka²⁴.

§ 11 Postup pri uzavretí úložiska a po jeho uzavretí - postup pri uzavretí úložísk už v súčasnosti upravujú osobitné predpisy. Požiadavky týchto predpisov sú rôznorodé a nie vždy dostačujúce z hľadiska ochrany životného prostredia a zdravia ľudí. V zákone sa preto zjednocujú a jednoznačnejšie vymedzujú požiadavky, ako aj postup prevádzkovateľov, najmä však príslušných orgánov pri uzavretí úložísk, ako aj postup a povinnosti pre etapu po uzavretí úložiska. Určité obdobné povinnosti prevádzkovateľa ako pre etapu prevádzkovania úložiska sa ustanovujú aj pre etapu uzavretia úložiska a etapu po jeho uzavretí. Etapa uzavretia úložísk je venovaná pozornosť v samostatnej príručke²⁴ z tohto edičného radu.

§ 12 Prevencia zhoršenia stavu vôd a znečistenia ovzdušia a pôdy – v odseku 1 a 2 sa ustanovujú všeobecné povinnosti prevádzkovateľa z hľadiska ochrany životného prostredia, najmä ochrany vôd a pôdy. Tieto povinnosti sa primerane aplikujú aj na prípady ukladania ťažobného odpadu do vytážených priestorov, či už podzemných alebo povrchových, ktoré budú po uzavretí zatopené (odsek 3). Osobitné požiadavky sa ustanovujú pre odkaliská, na ktorých sa nachádza kyanid alebo kyanidové zlúčeniny (najmä v ťažobnom odpade ako výsledok úpravárenského procesu) rozložiteľné slabou kyselinou. V odsekoch 4 a 5 tohto paragrafu sa ustanovuje všeobecná povinnosť znižovania koncentrácie takéhoto kyanidu použitím najlepších dostupných techník, resp. inými opatreniami. Maximálne limity pre takýto kyanid v mieste vypúšťania kalu z úpravárenského zariadenia pre úložiská sú ustanovené nasledovne:

- pri odkaliskách, ktorým sa do účinnosti tohto zákona t. j. do 15. decembra 2008 udelilo povolenie na ich prevádzku, alebo ktoré sú už k tomuto dátumu v prevádzke:
 - ✓ 50 ppm od účinnosti tohto zákona,
 - ✓ 25 ppm od 1. mája 2013,
 - ✓ 10 ppm od 1. mája 2018,
- pri odkaliskách, ktorým sa udelilo povolenie po 1. máji 2008:
 - ✓ 10 ppm.

²⁴ Príručka č. 6/8 „Podmienky uzavretia úložísk odpadov z ťažobného priemyslu a ich kontrola po uzavretí“

Predpísaným postupom na prevenciu znečisťovania jednotlivých zložiek životného prostredia je venovaná samostatná príručka²⁵ z tohto edičného radu.

§ 13 Výnimky – v uvedenom paragrafe sú špecifickými ustanovenia odsekov 1 a 2, ktoré v súlade s čl. 2 ods. 3 druhá alinea smernice umožňujú pre určené prípady, na základe osobitnej žiadosti povoliť výnimku z niektorých ustanovení tohto zákona.

Povolenie výnimky sa týka len tých prevádzkovateľov, ktorí nakladajú s ťažobným odpadom, ktorý nie je nebezpečný a vzniká pri geologickom prieskume ložísk nerastov, okrem ložísk ropy a zemného plynu, kamennej soli, draselných solí, brómových solí a jódových solí, ako aj ukladania neznečistenej zeminy a ťažobného odpadu, ktorý nie je nebezpečný a pochádza z ťažby, úpravy a skladovania rašeliny.

Príslušný orgán môže na základe žiadosti prevádzkovateľa povoliť nasledujúce výnimky zo zákona:

- § 5 ods. 2, 3 a 4 – uvedené odseky sa týkajú požiadaviek na vypracovanie a obsah plánov nakladania,
- § 9 ods. 1 a 2 – uvedené odseky sa týkajú ukladania ťažobných odpadov do vytváraných priestorov, konkrétne opatrení, ktoré je potrebné prijať pri ukladaní ťažobných do vytváraných priestorov,
- § 10 ods. 2 a 6 – uvedené odseky sa týkajú výstavby a prevádzky úložiska, konkrétne požiadaviek na osobu, ktorá má byť poverená riadením úložiska a povinnosti prevádzkovateľa, ktoré je povinný prevádzkovateľ prijať a vykonávať počas výstavby a prevádzky (napr. opatrenia na pravidelné monitorovanie a kontrolu úložiska, opatrenia na budúce uzavretie úložiska a na rekultiváciu...),
- § 11 ods. 2, 4, 5, 7 a 8 – uvedené odseky sa týkajú postupu uzavretia a povinnosti prevádzkovateľa, ktoré musí vykonať resp. zabezpečiť po uzavretí úložiska.

Pri povoľovaní výnimky povoľujúci orgán prihliada najmä na množstvo a vlastnosti vzniknutého ťažobného odpadu, umiestnenie a konštrukciu úložiska a na miestne environmentálne podmienky v jeho okolí úložiska, pričom musia byť splnené základné povinnosti podľa § 3.

§ 14 Účelová finančná rezerva - obdobne ako v iných členských štátoch EÚ aj na Slovensku existuje značný počet prípadov, kedy nedošlo k riadnemu uzavretiu úložisk, ich rekultivácii, ani k ich následnému monitoringu a ďalšej kontrole prevádzkovateľom po ich uzavretí atď. Často došlo z dôvodu zániku prevádzkovateľa bez právneho nástupcu, nedostatkov pri privatizácii ťažobných podnikov a pod. k opusteniu úložisk bez ich uzavretia a zabezpečenia následnej potrebnej starostlivosti, alebo aspoň riadneho zabezpečenia, zodpovednosti atď. Jedným z nástrojov na zamedzenie opakovania sa takýchto prípadov, resp. aspoň na zmiernenia príslušných negatívnych dopadov sa v čl. 14 smernice (a tým aj v § 14 zákona) ustanovuje požiadavka určitej finančnej zábezpeky (finančného krytia) nákladov na budúce uzavretie úložiska kategórie A vrátane rekultivácie dotknutého územia, ako aj na monitoring úložiska po jeho uzavretí. Do § 14 zákona sa preberá obdobný nástroj, ako podľa § 22 zákona o odpadoch, t. j. povinnosť prevádzkovateľa vytvárať účelovú finančnú rezervu a túto v ročných splátkach odvádzať na osobitný účet prevádzkovateľa. Čerpanie týchto prostriedkov je možné len na činnosti, ktoré sú v súlade s účelom ich viazania, a to len na základe písomného súhlasu príslušného orgánu v každom konkrétnom prípade.

²⁵ Príručka č. 5/8 „Prevencia znečisťovania vody, pôdy a ovzdušia pri nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu“.

Výška ročných odvodov sa vypočíta podľa vzorca uvedeného v odseku 3. Vychádza sa z celkových predpokladaných nákladov na uzavretie úložiska a jeho následný monitoring uvedených v návrhu plánu (projektu) týchto prác, ktorý je súčasťou plánu podľa § 5, a predpokladanej životnosti úložiska.

V prípade podstatných zmien (zvýšenie množstva ukladaného ťažobného odpadu a následné zníženie životnosti úložiska, zmena technológie úpravy alebo rizikovosti ťažobného odpadu, zvýšenie predpokladaných nákladov na uzavretie a monitoring úložiska a pod.) je možné tieto skutočnosti zohľadniť pri schvaľovaní aktualizovaného, resp. nového plánu podľa § 5 a následne zohľadniť tiež pri úprave výšky príslušných ročných odvodov účelovej finančnej rezervy. Obdobne ako v § 22 zákona o odpadoch sa upravuje aj otázka zodpovednosti v prípade konkurzu, zániku a pod. prevádzkovateľa za zabezpečenie uzavretia úložiska a jeho následného monitoringu. Prevod prostriedkov účelovej finančnej rezervy zaniknutého prevádzkovateľa sa vykoná na účet obvodného úradu životného prostredia, v obvode ktorého leží prevažná časť úložiska. Podrobnosti týkajúce sa výpočtu účelovej finančnej rezervy ustanovuje všeobecne záväzný právny predpis, vyhláška k zákonu č. 514/2008 Z. z..

§ 15 Cezhraničné účinky – v tomto paragrafe sa upravuje základný postup, oznamovacia povinnosť a kompetencie príslušných orgánov (najmä Ministerstva životného prostredia SR) v prípade povolovania úložiska kategórie A, ktorého prevádzka môže mať významné environmentálne vplyvy, resp. postup pre prípad vzniku závažnej havárie na úložisku kategórie A s možnými významnými cezhraničnými účinkami, a to ako pre prípad, keď je Slovenská republika stranou pôvodu, ako aj pre prípad, že je dotknutou stranou.

§ 16 Informačný systém nakladania s ťažobným odpadom – tento paragraf ustanovuje zriadenie informačného systému nakladania s ťažobným odpadom na zabezpečenie zhromažďovania údajov a poskytovania informácií o nakladaní s ťažobným odpadom. Zriadenie tohto informačného systému je dôležité nielen z dôvodov zhromažďovania a spracúvania údajov a informácií dôležitých pre činnosť príslušných orgánov, ale tiež na účely plnenia notificačnej povinnosti voči Európskej komisii a na účely zhromažďovania, uchovávania a šírenia informácií o životnom prostredí podľa zákona č. 205/2004 Z. z. o zhromažďovaní, uchovávaní a šírení informácií o životnom prostredí a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, resp. ich sprístupňovania podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov. Dôležitou súčasťou tohto informačného systému bude register uzavretých úložísk a register opustených úložísk. Zriadenie takéhoto registra sa nepriamo vyžaduje v čl. 20 smernice, podľa ktorého sú členské štáty povinné zabezpečiť inventarizáciu uzavretých úložísk vrátane opustených úložísk a sprístupniť ju verejnosti najneskôr do 1.5.2012. Inventarizáciu bude zabezpečovať Ministerstvo životného prostredia SR.

§ 17 Orgány štátnej správy – v tomto paragrafe sú ustanovené orgány štátnej správy, ktoré sú príslušnými na výkon štátnej správy podľa tohto zákona. Sú nimi Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Slovenská inšpekcia životného prostredia, krajské a obvodné úrady životného prostredia, Hlavný banký úrad, obvodné banké úrady a stavebné úrady.

§ 18 Ministerstvo – týmto paragrafom sa upravuje pôsobnosť Ministerstva životného prostredia SR (ďalej ako „ministerstvo“) ako ústredného orgánu štátnej správy na úseku nakladania s ťažobným odpadom vrátane s tým súvisiacich kompetencií na úseku štátneho dozoru, preskúmania rozhodnutí príslušných orgánov nižšieho stupňa, normotvorby, medzinárodnej spolupráce a notificačného orgánu za Slovenskú republiku vo vzťahu k orgánom EÚ.

Do pôsobnosti ministerstva patrí aj spolurozhodovanie podľa § 1 ods. 3 návrhu zákona v prípade pochybnosti, či ide o ťažobný odpad.

Medzi úlohy ministerstva (odsek 2 písm. b) až d)) patrí prevádzkovanie informačného systému, zabezpečovanie inventarizácie uzavretých úložísk ťažobných odpadov a opustených úložísk ťažobných odpadov, zabezpečovanie konzultácie a spolupráce v prípade cezhraničných účinkov. Ministerstvo v spolupráci s Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky vydá vykonávací predpis k návrhu zákona.

§ 19 Ministerstvo hospodárstva SR – v paragrafe je ustanovené postavenie Ministerstva hospodárstva SR s prihliadnutím na to, že do jeho pôsobnosti patria orgány štátnej banskej správy – Hlavný banký úrad a obvodné banké úrady.

§ 20 Slovenská inšpekcia životného prostredia – v tomto paragrafe sú ustanovené kompetencie Slovenskej inšpekcie životného prostredia na výkon štátneho dozoru a ukladanie pokút v súvislosti s nakladaním s ťažobným odpadom.

§ 21 Krajský úrad životného prostredia – tento paragraf ustanovuje kompetencie krajského úradu životného prostredia ako druhostupňového orgánu štátnej správy, ktorý rozhoduje o dovolaniach proti rozhodnutiam obvodných úradov životného prostredia a súčasne je orgánom štátneho dozoru.

§ 22 Obvodný úrad životného prostredia – je jedným z dvoch prvostupňových orgánov na výkon štátnej správy podľa tohto zákona a to ako orgán štátnej vodnej správy podľa zákona č. 364/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov. Povoľovanie odkalísk (s výnimkou odkalísk vzniknutých pri banskej činnosti) ako vodných stavieb a ich prevádzkovanie, odbornotechnický dohľad atď. upravuje vodný zákon – pri povoľovaní výstavby odkaliska a ich užívania vystupuje orgán štátnej správy ako špeciálny stavebný úrad podľa § 120 stavebného zákona. Vodný zákon a predpisy na jeho vykonanie pomerne podrobným spôsobom upravujú požiadavky na odkaliská a ich prevádzku a kontrolu. Tieto predpisy sa vzťahujú aj na odkaliská, ktoré sú úložiskami na ukladanie ťažobného odpadu podľa tohto zákona (t.j. vznikli napr. pri činnosti vykonávanej bankým spôsobom, teda pri ťažbe nevyhradených nerastov). Preto sa v zákone zachováva pôsobnosť orgánov štátnej vodnej správy s konkretizáciou na príslušné ustanovenia tohto návrhu. Nedotknutá ostáva všeobecná pôsobnosť obvodných úradov životného prostredia ako orgánov štátnej správy odpadového hospodárstva. Ich vzťah k orgánom štátnej vodnej správy a obvodným bankým úradom podľa tohto zákona možno v určitom zmysle slova prirovnať k postaveniu všeobecných stavebných úradov a špeciálnych stavebných úradov podľa stavebného zákona. Konkrétnym ustanovením v zákone upravujúcim príslušnosť orgánu štátnej správy odpadového hospodárstva je § 5 ods. 6 písm. a) - vydávanie stanoviska k plánu nakladania podľa § 5.

§ 23 Hlavný banký úrad - v súlade so zákonom SNR č. 51/1988 Zb. tento zákon upravuje pôsobnosť Hlavného bankého úradu ako druhostupňového orgánu štátnej banskej správy vo veciach nakladania s ťažobným odpadom. Hlavný banký úrad rozhoduje po prerokovaní s ministerstvom, v prípade pochybnosti o tom, či ide o ťažobný odpad, na ktorý sa vzťahuje zákon č. 514/2008 Z. z.. Ďalej rozhoduje o odvolaniach proti rozhodnutiam obvodných bankých úradov vydaných podľa zákona č. 514/2008 Z. z.. Hlavný banký úrad je orgánom štátneho dozoru, zisťuje plnenie povinností ustanovených týmto zákonom a rozhodnutiami vydanými podľa tohto zákona.

§ 24 Obvodný banký úrad - obdobne ako v prípade orgánov štátnej vodnej správy sú aj obvodné banké úrady základnými prvostupňovými orgánmi na výkon štátnej správy podľa tohto zákona.

Z osobitných (banských) predpisov vyplýva pôsobnosť obvodných banských úradov ako prvostupňových orgánov štátnej banskej správy v oblasti ochrany a využívania nerastného bohatstva a bezpečnosti práce a prevádzky pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankým spôsobom. Obvodné banské úrady podobne ako orgány štátnej vodnej správy sú špeciálnymi stavebnými úradmi podľa § 120 stavebného zákona vo veci povoľovania banských diel a niektorých banských stavieb slúžiacich otváranie, príprave alebo dobývaniu a úprave nerastov. V paragrafe 24 sú ustanovené kompetencie obvodného banského úradu, ktoré mu vyplývajú z viacerých paragrafov tohto zákona.

Obvodný banský úrad spravídla rozhoduje o povolení činnosti na úložiskách, ktorými sú odvaly a odkaliská, ktoré vznikli pri banskej činnosti²⁶, t. j. pri dobývaní vyhradených nerastov (výhradného ložiska) v rámci určeného dobývacieho priestoru, alebo pri činnosti vykonávanej bankým spôsobom, t. j. pri dobývaní nevyhradených nerastov, ak nejde o odkalisko, spadajúce pod pôsobnosť štátnej vodnej správy.

§ 25 Stavebný úrad – v tomto paragrafe je konkretizovaná pôsobnosť stavebných úradov pri povoľovaní niektorých úložísk, vyplývajúca z osobitných predpisov²⁷, najmä zo stavebného zákona. Stavebný úrad vydáva územné rozhodnutie pre úložisko zriaďované v súvislosti s ťažbou výhradného ložiska mimo určeného dobývacieho priestoru, pre úložisko zriaďované v súvislosti s ťažbou ložiska nevyhradeného nerastu (§ 7 zákona č. 44/1988 Zb. v znení neskorších predpisov), rozhodnutie a povolenie ťažobných a im podobných alebo s nimi súvisiacich prác podľa osobitných predpisov²⁶ pre úložisko zriaďované v súvislosti s ťažbou rašeliny a rozhoduje podľa § 13 ods. 1 o povolení výnimky z niektorých ustanovení tohto zákona.

§ 26 Štátny dozor - v tomto paragrafe sa upravuje postup a oprávnenia orgánov vykonávajúcich štátny dozor nad plnením požiadaviek tohto zákona, ako aj tomu zodpovedajúce povinnosti prevádzkovateľov.

Štátny dozor zisťuje plnenie povinností ustanovených zákonom a rozhodnutiami vydanými podľa zákona. Orgánmi vykonávajúcimi štátny dozor vo veciach nakladania s ťažobným odpadom sú:

- o Ministerstvo životného prostredia SR,
- o Ministerstvo hospodárstva SR,
- o Slovenská inšpekcia životného prostredia,
- o krajské úrady životného prostredia,
- o obvodné úrady životného prostredia,
- o Hlavný banský úrad,
- o obvodné banské úrady.

Slovenská inšpekcia životného prostredia, obvodný úrad životného prostredia a obvodný banský úrad, ako orgány vykonávajúce štátny dozor, sú podľa § 26 ods. 3 povinné na úložisku kategórie A vykonať kontrolu minimálne raz za 12 mesiacov (raz za rok) a na úložisku kategórie B najmenej raz za 48 mesiacov (4 roky). Pri výkone môžu odoberať vzorky, zhotovovať fotodokumentáciu, videodokumentáciu a zvukové záznamy, aby mohli zdokumentovať všetky skutočnosti, ktoré sú potrebné na výkon štátneho dozoru.

²⁶ § 2 zákona č. 51/1988 Zb. v znení neskorších predpisov

²⁷ Napr. zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov

§ 27 Správne delikty - v tomto paragrafe sú ustanovené skutkové podstaty správnych deliktov na úseku nakladania s ťažobným odpadom podľa tohto zákona, výška pokút ukladaných za jednotlivé správne delikty, spôsob, kompetencia a lehoty na ukládanie pokút, ako aj plynutie výnosov z pokút.

§ 28 Konanie – v tomto paragrafe sa deklaruje všeobecná platnosť správneho poriadku aj na konania podľa tohto zákona s odchýlkami ustanovenými týmto zákonom. Zároveň sa ustanovujú prípady, kedy výsledkom konania nie je rozhodnutie príslušného orgánu ako individuálny správny akt.

Správne konanie podľa všeobecného predpisu sa nevzťahuje na:

- § 4 - kategorizáciu úložísk,
- § 5 ods. 6 až 9 - schvaľovanie plánov nakladania.

§ 29 Prechodné ustanovenia - v tomto prechodnom ustanovení sa určuje postup a lehoty na zosúladenie doterajšieho stavu s požiadavkami zákona č. 514/2008 Z. z.. Lehoty a niektoré povinnosti boli určené s prihliadnutím na obdobné požiadavky a lehoty v čl. 13 ods. 6 a čl. 24 smernice.

V prechodnom ustanovení sa určujú pre prevádzkovateľov úložiska lehoty na:

- podanie žiadosti²⁸ na kategorizáciu úložiska do príslušnej kategórie (do 31. 3. 2009),
- predloženie plánov nakladania príslušnému orgánu na schválenie (do 31. 12. 2009).

Pre prevádzkovateľa úložiska, ktoré je zaradené do kategórie A vyplývajú z prechodného ustanovenia nasledujúce lehoty:

- do 6 mesiacov odo dňa zaradenia úložiska do kategórie A:
 - ✓ zabezpečiť hodnotenie rizika,
 - ✓ vypracovať plán prevencie závažných havárií a ustanoviť odborne spôsobilú osobu na vykonávanie jeho pravidelnej kontroly,
 - ✓ zaviesť systém riadenia bezpečnosti.
- do 12 mesiacov odo dňa zaradenia úložiska do kategórie A:
 - ✓ vypracovať vnútorný havarijný plán,
 - ✓ predložiť príslušnému orgánu podklady na vypracovanie vonkajšieho havarijného plánu.

Prechodné ustanovenie, okrem lehôt, ustanovuje aj limitné koncentrácie pre kyanid rozložiteľný v slabej kyseline, v mieste vypúšťania kalu z úpravárenského zariadenia do odkaliska, a to nasledovným spôsobom:

- pri odkaliskách, ktorým sa do účinnosti tohto zákona t. j. do 15. decembra 2008 udelilo povolenie na ich prevádzku, alebo ktoré sú už k tomuto dátumu v prevádzke:
 - ✓ 50 ppm od účinnosti tohto zákona,
 - ✓ 25 ppm od 1. mája 2013,
 - ✓ 10 ppm od 1. mája 2018,
- pri odkaliskách, ktorým sa udelilo povolenie po 1. máji 2008:
 - ✓ 10 ppm.

§ 30 Záverečné ustanovenia - upravuje sa transpozičná doložka.

²⁸ Podľa § 4 ods. 10 zákona č. 514/2008 Z. z..

Príloha č. 1 „Opis vlastností ťažobného odpadu“ - ide o prevzatie prílohy II smernice 2006/21/ES ustanovujúcej opis vlastností ťažobného odpadu ako jednu z náležitostí plánu nakladania s ťažobným odpadom podľa § 5 návrhu zákona. Podrobnosti týkajúce sa opisu vlastností ťažobného odpadu ustanovuje všeobecne záväzný právny predpis - vykonávacia vyhláška k zákonu.

Príloha č. 2 „Systém riadenia bezpečnosti“ - touto prílohou sa preberá v čiastočne upravenej forme bod 1 Prílohy I smernice 2006/21/ES ustanovujúci oblasti, ktorých sa má týkať systém riadenia bezpečnosti podľa § 6 ods. 4 písm. b) návrhu zákona. Sú to organizačná štruktúra prevádzkovateľa, identifikácia a hodnotenie rizík, riadenie prevádzky, riadenie zmien, havarijné plánovanie, monitorovanie plnenia a audit.

Povinnosť zaviesť a plniť systém riadenia bezpečnosti podľa tejto prílohy vyplýva prevádzkovateľovi úložiska kategórie A z § 6 ods. 4 písm. b) zákona.

Príloha č. 3 „Obsah informácie pre zainteresovanú verejnosť“ - ide o prevzatie bodu 2 Prílohy I smernice 2006/21/ES ustanovujúceho minimálny obsah informácie pre verejnosť podľa § 6 ods. 11 návrhu zákona.

Príloha č. 4 „Zoznam preberaných právnych aktov Európskych spoločností a Európskej únie“ - v tejto prílohe je uvedený plný názov smernice 2006/21/ES, ktorá je transponovaná zákonom č. 514/2008 Z. z..

3.2 Ťažobné odpady na ktoré sa zákon č. 514/2008 Z. z. vzťahuje a na ktoré nie

Za ťažobný odpad sa podľa § 2 písm. c) zákona č. 514/2008 Z. z. považuje odpad, ktorý vzniká pri geologickom prieskume, otváraní, príprave a dobývaní ložísk nerastov vykonávaných v súvislosti s ich dobývaním, ako aj pri ťažbe, úprave a skladovaní rašeliny.

Zákon č. 514/2008 Z. z. sa teda **vzťahuje** na:

- tie druhy odpadov, ktoré sú priamo výsledkom vyššie uvedených činností - horniny tvoriace skrývku ložiska nerastov, podložné a nadložné horniny, rôzne preplástky, hlušina a podobne, ktoré treba vyťažiť, aby sa ložisko nerastu otvorilo, pripravilo a aby sa vyťažili úžitkové nerasty,
- rôzne druhy odpadov vznikajúcich pri úprave vyťažených nerastov.

Zákon č. 514/2008 Z. z. sa **nevzťahuje** na (§ 1 ods. 2 písm. a), b), c)):

- nakladanie s iným ako ťažobným odpadom, ktorý síce vzniká pri nakladaní s ťažobným odpadom, avšak nie je ich priamym výsledkom (napr. odpadové oleje, odpadové tonery, opotrebované pneumatiky, odpady z fyzikálnej a mechanickej úpravy povrchu kovov a plastov, odpadové obaly, absorbenty, handry na čistenie, filtračný materiál, ochranné odevy inak nešpecifikované, staré vozidlá, kontaminované zariadenia a použité PCB, odpady z elektrických a elektronických zariadení, komunálne odpady). Na nakladanie s týmito odpadmi sa vzťahujú všeobecné predpisy o odpadoch
- vypúšťanie odpadových vôd a osobitných vôd vznikajúcich pri banskej činnosti²⁹ do geologických formácií, z ktorých boli vyťažené uhľovodíky alebo iné látky, alebo do geologických formácií, ktoré sú s ohľadom na prírodné pomery trvale nevhodné na iné účely, ako aj na spätné vtlačanie použitých podzemných vôd vyčerpaných z baní, lomov a hlbinných vrtov alebo pri stavebných prácach do toho istého kolektora, z ktorého sa odobrali³⁰.
- ťažobný odpad, ktorý vzniká pri prieskume, ťažbe a úprave nerastov na mori; morom na účely tohto zákona je oblasť mora a morského dna, ktorá sa rozkladá od bodu najnižšej hladiny bežného alebo stredného odlivu smerom do mora.

V prípade pochybnosti, či ide o ťažobný odpad, rozhoduje Hlavný banký úrad po prerokovaní s Ministerstvom životného prostredia SR (§ 23 zákona č. 514/2008 Z. z.).

²⁹ § 2 písm. a) až e) a § 3 písm. a) zákona č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov

³⁰ §21 a 37 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov)

4. PREHLAD VYBRANÝCH PRÁVNÝCH PREDPISOV DOTÝKAJÚCICH SA NAKLADANIA S ŤAŽOBNÝMI ODPADMI

V rámci platnej legislatívy na Slovensku sa odpadov z ťažobného priemyslu dotýkajú najmä nasledovné právne normy:

Banské právo

Dobývanie a úprava nerastných surovín, pri ktorých vzniká ťažobný odpad, sú činnosti, ktoré upravuje banské právo. Pritom sa rozlišuje, či ide o dobývanie vyhradených nerastov, ktoré sú vlastníctvom štátu, alebo nevyhradených nerastov, ktoré sú súčasťou pozemku. Základnými zákonmi banského práva sú:

- Zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov

Banský zákon (č. 44/1988 Zb.) ustanovuje zásady ochrany a racionálneho využívania nerastného bohatstva, najmä pri geologickom prieskume, otváraní, príprave a dobývaní ložísk nerastov, úprave a zušľachtovaní nerastov vykonávanom v súvislosti s ich dobývaním. Z hľadiska nakladania s odpadmi o.i. ustanovuje povinnosti organizácie pri dobývaní výhradných ložísk a povinnosti a zodpovednosť štátnej banskej správy pri povoľovaní a riadení banskej činnosti.

Podobne zákon č. 51/1988 Zb. ustanovuje podmienky vykonávania banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankým spôsobom najmä z hľadiska racionálneho využívania ložísk nerastov, bezpečnosti práce a prevádzky, ochrany pracovného prostredia, ako aj podmienky používania výbušnín a upravuje organizáciu a pôsobnosť orgánov štátnej banskej správy.

Z ostatných právnych predpisov v oblasti banského práva spomenieme nasledovné:

- Nariadenie vlády SR č. 520/1991 Zb. o podmienkach využívania ložísk nevyhradených nerastov,

Toto nariadenie sa dotýka využívania ložísk nevyhradených nerastov (napr. lomy na stavebný kameň, tehelne, štrkoviská, pieskovne a podobne).

Z vyhlášok sa nakladania s odpadmi dotýkajú najmä nasledovné:

- Vyhláška SBÚ č. 89/1988 Zb. o racionálnom využití výhradných ložísk, o povoľovaní a ohlasovaní banskej činnosti a ohlasovaní činnosti vykonávanej bankým spôsobom, v znení neskorších predpisov
- Vyhláška SBÚ č. 29/1989 Zb. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a bezpečnosti prevádzky pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankým spôsobom na povrchu
- Vyhláška SBÚ č. 21/1989 Zb. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a bezpečnosti prevádzky pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankým spôsobom v podzemí
- Vyhláška SBÚ č. 50/1989 Zb. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a bezpečnosti prevádzky pri úprave a zušľachtovaní nerastov

Vyhláška SBÚ č. 89/1988 Zb. sa priamo nezaobrá nakladaním s ťažobným odpadom, nepriamo však upravuje povinnosť ťažiara napr. zisťovať a evidovať pri dobývaní výhradného ložiska aj znečistenie a straty – t.j. ťažiar výhradného ložiska musí disponovať údajmi o množstve skrývky a haldového materiálu vo všeobecnosti.

Vyhláška SBÚ č. 21/1989 Zb. vymedzuje požiadavky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti prevádzky pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankým spôsobom v podzemí vrátane prác, objektov a zariadení na povrchu, ktoré súvisia s týmito činnosťami (§ 1). Vyhláška ustanovuje podrobnosti o zriadení a prevádzke odvalov pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankým spôsobom v podzemí (šiesti diel vyhlášky - §§ 76 -78).

Vyhláška SBÚ č. 29/1989 Zb. ustanovuje požiadavky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti prevádzky pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankým spôsobom na povrchu. Tieto požiadavky zahŕňajú o. i. povinnosť vedenia prevádzkovej dokumentácie a havarijných plánov. Z hľadiska nakladania s ťažobným odpadom môžeme spomenúť opatrenia smerujúce prevencii mimoriadnych udalostí a ich riadnej evidencii, a to v súvislosti s prevádzkou výsypiek. Podrobnosti týkajúce sa zriadenia prevádzky výsypiek sú ustanovené v tretej časti vyhlášky (tretí diel §§ 42 – 49).

Vyhláška č. 50/1989 Zb. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a bezpečnosti prevádzky pri úprave a zušľachtovaní nerastov má podobný obsah a zameranie ako predchádzajúca, sústreďuje sa však na prevádzky úpravy a zušľachtovania nerastov vykonávaných v súvislosti s ich dobývaním.

Upravuje sa v nej podobne ako v predchádzajúcej vyhláške potreba vedenia prevádzkovej dokumentácie (§ 5), postup pri mimoriadnych udalostiach (§§ 18 – 20), vrátane povinnosti vypracovania havarijných plánov (§ 18).

Vyhláška sa nevzťahuje na úpravu a zušľachtovanie plynov, ropy a iných kvapalín vykonávané v súvislosti s ich dobývaním a na úpravu plynov a kvapalín uskladňovaných v prírodných horninových štruktúrach a v podzemných priestoroch (§ 2 – odkaz na úpravu SBÚ č. 8/1981 Zb. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o bezpečnosti prevádzky pre vrtné a geofyzikálne práce a pre ťažbu, úpravu a podzemné uskladňovanie kvapalných nerastov a plynov v prírodných horninových štruktúrach)

Tretia časť citovanej vyhlášky (§§ 28 – 33) upravuje podrobnosti týkajúce sa zriadenia a prevádzky odvalov a odkalísk, teda úložísk podľa zákona č. 514/2008 Z. z..

Právo životného prostredia - odpady

Ťažobný odpad je odpadom podľa odpadového zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov a nakladanie s ním podlieha aj ustanoveniam citovaného zákona a jeho vykonávacích vyhlášok. Základnými právnymi predpismi sú:

- Zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov
- Vyhláška MŽP SR č. 283/2001 Z. z. o vykonaní niektorých ustanovení zákona o odpadoch, v znení neskorších predpisov
- Vyhláška MŽP SR č. 284/2001 Z. z., ktorou sa vydáva Katalóg odpadov, v znení neskorších predpisov

Zákon o odpadoch (č. 223/2001 Z. z.) sa vzťahuje na nakladanie s odpadmi z banskej činnosti mimo rámca pôsobnosti banského práva. V praxi to znamená, že v konkrétnom prípade má prednosť špeciálny zákon a všeobecný zákon sa uplatní len vtedy, ak špeciálny zákon niektorú oblasť nakladania s danými odpadmi neupravuje. Banský zákon a zákon č. 51/1988 Zb. sa týkajú banských stavieb, t.j. teda aj výsypiek, odvalov a odkalísk, v hraniciach vymedzených čiarou skutočne vykonávanej skrývky alebo vykonávanej ťažby, prípadne na území vystavenom priamym účinkom ťažby, pokiaľ sa nevykonala rekultivácia

pozemku (§ 23 ods. 4). To znamená, ak sa odpady z ťažobného priemyslu ukladajú na skládku odpadov, nakladá sa s nimi podľa odpadového zákona. Odpadový zákon tiež ošetruje povinnosť vedenia evidencie o odpadoch a zasielanie hlásení orgánom štátnej správy odpadového hospodárstva.

Odpadov z ťažobného priemyslu sa tiež týka vyhláška MŽP SR č. 284/2001 Z. z., ktorou sa vydáva Katalóg odpadov v znení neskorších predpisov. Podľa tejto vyhlášky sa odpady zaraďujú do skupín, podskupín a druhov, pričom jednotlivé druhy odpadov sú zaradené do kategórií N – nebezpečný odpad a O – ostatný odpad.

Vyhláška MŽP SR č. 283/2001 Z. z. upravuje spôsob vypracovania programov odpadového hospodárstva, spôsob evidencie odpadov a podrobnosti o nakladaní s odpadmi (napr. požiadavky na zriaďovanie a prevádzku skládky odpadov, ukazovatele pre vodný výluh odpadov, či požiadavky na monitorovací systém skládok odpadov).

Právo životného prostredia - voda

Základným zákonom o vodách je:

- Zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) v znení neskorších predpisov

Podľa tohto zákona sú „odkaliská vytvorené hrádzovým systémom, na ktoré sa odpad ukladá hydraulickým spôsobom“ vodnou stavbou. Povoľovanie odkalísk (s výnimkou odkalísk vzniknutých pri banskej činnosti) ako vodnej stavby a ich prevádzkovanie, odbornotechnický dohľad upravuje vodný zákon. Pri povoľovaní výstavby odkaliska a ich užívania vystupuje orgán štátnej vodnej správy ako špeciálny stavebný úrad podľa § 120 stavebného zákona.

Podrobnosti o vykonaní ustanovení vodného zákona, ktoré majú vzťah k zriaďovaniu a prevádzke vodnej stavby (t.j. napr. odkaliska) sú v nasledovných vyhláškach:

- Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 457/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti manipulačného poriadku vodnej stavby
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 458/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o výkone odborného technicko-bezpečnostného dohľadu nad vodnými stavbami a o výkone technicko-bezpečnostného dozoru
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 100/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zaobchádzaní s nebezpečnými látkami, o náležitostiach havarijného plánu a o postupe pri riešení mimoriadneho zhoršenia vôd

Právo životného prostredia - ostatné

- Zákon č. 569/2007 o geologických prácach (geologický zákon)

Za ťažobný odpad sa považuje aj odpad, ktorý vzniká pri geologickom prieskume ložísk nerastov – ložiskovom geologickom prieskume. Zákon č. 569/2007 v § 3 ustanovuje medzi vymedzenými pojmami, čo je ložiskový geologický prieskum a v § 2 je ustanovené jeho členenie.

Vo vyhláške č. 51/2008 Z. z. ktorou sa vykonáva geologický zákon sú ustanovené v § 4 podrobnosti o ložiskovom geologickom prieskume.

- Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov

V tomto zákone sú v prílohe č. 8 tabuľke 1 (Ťažobný priemysel) definované prahové hodnoty, prekročením ktorých vzniká povinnosť navrhovateľa posudzovať vplyvy navrhovanej činnosti na životné prostredie podľa ustanovení citovaného zákona. K uplatňovaniu zákona dochádza pri povoľovaní nových činností, rozširovaní existujúcej činnosti nad stanovenú mieru a pri schvaľovaní POPD výhradných ložísk.

- Zákon č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Úpravárenské prevádzky, spolu s haldovým hospodárstvom a odkaliskom, spadajú v niektorých prípadoch pod ustanovenia č. 245/2003 Z. z. o IPKZ a to v tom prípade, ak kapacita ich prevádzky presiahne prahové hodnoty stanovené prílohou č. 1 (Zoznam priemyselných činností kategórie priemyselných činností) v niektorej z nasledovných skupín činností:

2. Výroba a spracovanie kovov
3. Spracovanie nerastov
5. Nakladanie s odpadmi

Prekročením prahovej hodnoty sa činnosť dostáva do pôsobnosti špecializovanej štátnej správy pre integrované povoľovanie stavieb, ktorého orgánom miestne príslušným pre posudzovanú činnosť je Slovenská inšpekcia životného prostredia, ktorá takéto prevádzku povoľuje formou tzv. integrovaného povolenia.

Integrované povoľovanie nasleduje po udelení územného rozhodnutia (pozri stavený zákon). Ak ide o integrované povoľovanie prevádzky, ktoré súčasne vyžaduje povoliť novú stavbu, je súčasťou konania aj stavebné konanie. Stavebný úrad má v integrovanom povoľovaní postavenie dotknutého orgánu (§ 8, ods. 3).

Súčasťou integrovaného povoľovania je konanie (§ 8):

- a) v oblasti ochrany ovzdušia (napr. určovanie emisných limitov),
- b) v oblasti povrchových vôd a podzemných vôd,
- c) v oblasti odpadov,
- d) v oblasti ochrany poľnohospodárskej pôdy,
- e) v oblasti ochrany lesného pôdneho fondu,
- f) v oblasti ochrany zdravia ľudí.

Integrovaným povoľovaním sa zavádzajú najlepšie dostupné techniky (BAT).

- Zákon č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákonnou novelou č. 277/2005 Z. z. sa zákon č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií ... doplnil tak, že fakticky do pôsobnosti zákona boli zahrnuté aj úpravárenské prevádzky a odkaliská, ak sa pri úprave používali vybrané nebezpečné látky (predovšetkým kyanidy). Z toho pre prevádzkovateľa takéhoto zariadenia vyplývajú povinnosti, z ktorých menujme povinnosť voliť najlepšie dostupné techniky (BAT), vykonať hodnotenie rizika, zabezpečovať pravidelné kontroly zariadenia, ustanoviť do riadenia prevádzky odborne spôsobilé osoby, pravidelne ich školiť a preskúšavať a podobne.

- Zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia a ktorým sa dopĺňa zákon č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov (zákon o ovzduší) ...

Plán nakladania s ťažobným odpadom (§ 5 ods. 3 zákona č. 514/2008 Z. z.) požaduje, aby sa pri návrhu vhodného spôsobu nakladania s ťažobným odpadom brali do úvahy aj zložky životného prostredia chránené podľa osobitných predpisov, medzi ktorými je odvolávka aj na citovaný zákon o ovzduší. Tento v § 9 definuje tzv. „Oblasti vyžadujúce osobitnú ochranu ovzdušia“, kde príslušný orgán ochrany ovzdušia môže požadovať realizáciu špecifických opatrení podľa § 10 „Opatrenia na obmedzenie znečisťovania ovzdušia“, alebo dodržiavanie špecifických emisných limitov.

Stavebné právo – stavebné predpisy

Základným stavebným predpisom je zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon), v znení neskorších predpisov, ktorý upravuje o.i. postup pri udeľovaní územného rozhodnutia a stavebného povolenia na stavby, a to aj na stavby ťažobného priemyslu, ak sú umiestnené mimo dobývacieho priestoru a nie sú povolené inak.

5. ODBORNÁ SPÔSOBILOSŤ PRE NAKLADANIE S ŤAŽOBNÝMI ODPADMI

Zákon č. 514/2008 Z. z. požaduje, aby prevádzkovateľ poveril riadením úložiska odborne spôsobilú osobu, pričom sa cez zákon č. 51/1988 Zb. odkazuje na odbornú spôsobilosť pracovníkov pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankým spôsobom.

Odbornú spôsobilosť pracovníkov pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankým spôsobom upravuje vyhláška MH SR č. 208/1993 Z. z. o požiadavkách na kvalifikáciu a o overovaní odbornej spôsobilosti pracovníkov pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankým spôsobom. Vyhláška ustanovuje požiadavky na kvalifikáciu a overovanie odbornej spôsobilosti vedúcich pracovníkov určených na zaistenie odborného a bezpečného riadenia banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankým spôsobom (riadenie úložísk ťažobných odpadov). Odbornou spôsobilosťou (§ 3) sa podľa citovanej vyhlášky rozumie:

- súhrn teoretických vedomostí, ako aj znalosť všeobecne záväzných právnych predpisov, pokiaľ upravujú najmä:
 1. ochranu a využívanie ložísk nerastov,
 2. bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, bezpečnosť prevádzky, bezpečnosť technických zariadení a pracovné podmienky pri banskej činnosti alebo činnosti vykonávanej bankým spôsobom,
 3. požiaru ochranu v podzemí,
 4. zabezpečenie chránených objektov a záujmov pred účinkami banskej činnosti alebo činnosti vykonávanej bankým spôsobom,
 5. používanie výbušnín na trhacie a ohňostrojné práce,
- schopnosť uplatnenia znalosti a praktických skúseností v rozsahu potrebnom na odborný a bezpečný výkon práce.

Požiadavky na kvalifikáciu vedúceho pracovníka určeného na zaistenie odborného a bezpečného riadenia banskej činnosti alebo činnosti vykonávanej bankým spôsobom sú ustanovené § 2 ods. 5 vyhlášky MH SR č. 208/1993 Z. z. a to nasledovne:

- vysokoškolské vzdelanie príslušného smeru³¹ a najmenej dva roky praxe v príslušnom odbore alebo
- úplné stredné odborné vzdelanie príslušného smeru³² a najmenej štyri roky praxe v príslušnom odbore.

Vzdelaním príslušného smeru sa rozumie úspešné ukončenie školy uvedeného stupňa, v ktorej sa vyučujú technické predmety potrebné na vykonávanie banskej činnosti alebo činnosti vykonávanej bankým spôsobom.

Obvodný banký úrad môže povoliť výnimky zo vzdelania a dĺžky praxe požadovaných na vykonávanie funkcií podľa § 2 ods. 3 až 7, t.j. na vykonávanie funkcie vedúci bane, vedúci lomu, vedúci pracovník, pracovník, ktorý projektu a navrhuje objekty, zariadenia a práce, ktoré sú súčasťou banskej činnosti alebo činnosti vykonávanej bankým spôsobom a vedúci útvaru, prípadne odborne spôsobilý pracovník.

³¹ vzdelanie dosiahnuté na Vysokej škole Technickej, Baníckej fakulte v Košiciach, v súčasnosti Technická univerzita, fakulta BERG (fakulta baníctva, ekológie, riadenia a geotechnológií) v Košiciach. Do úvahy prichádza ešte úspešne ukončené štúdium na Vysokej škole báňskej v Ostrave, v obdobných študijných odboroch.

³² vzdelanie dosiahnuté na pôvodných, netransformovaných baníckych priemyslovkách

5.1 Kto overuje odbornú spôsobilosť

Odbornú spôsobilosť overuje miestne príslušný obvodný banký úrad skúškou (§ 4 ods. 1, 2 vyhlášky MH SR č. 208/1993 Z. z.). Obvodný banký úrad oznámi uchádzačovi dátum a miesto konania skúšky a okruh predpisov, z ktorých bude skúšaný, najneskôr jeden mesiac pred jej konaním (§ 4 ods. 4 vyhlášky MH SR č. 208/1993 Z. z.).

5.2 Čo obsahuje prihláška na skúšku odbornej spôsobilosti a aké dokumenty sa k nej prikladajú

V prihláške na skúšku sa uvedie meno, priezvisko, titul, dátum a miesto narodenia, rodné číslo, trvalé bydlisko uchádzača a funkcia, ktorú má vykonávať. K prihláške sa prikladajú overené doklady o jeho školskom vzdelaní a potvrdenie o vykonanej odbornej praxi (§ 4 ods. 3 vyhlášky MH SR č. 208/1993 Z. z.).

Výšku správnych poplatkov za vykonanie skúšky, vydanie osvedčenia, overenia alebo oprávnenia a predĺženie ich platnosti upravuje zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.

V prílohe zákona č. 145/1995 Z. z., ktorú tvorí sadzobník správnych poplatkov, sú v časti XI. banká činnosť, položka 186 správne poplatky ustanovené nasledovne:

- o Vykonanie skúšky na získanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti podľa bankých predpisov - 16, 50 €
- o Vydanie osvedčenia, overenia alebo oprávnenia o spôsobilosti na vykonávanie odbornej činnosti osobou podľa bankých predpisov alebo potvrdenia o úspešnom zložení skúšky podľa písmena a) - 16, 50 €
- o Predĺženie platnosti osvedčenia, overenia alebo oprávnenia vydaného podľa písmena b) vrátane opakovaného preskúšania - 13 €

5.3 Kto vydáva osvedčenie o odbornej spôsobilosti

Obvodný banký úrad vydá osvedčenie o odbornej spôsobilosti, po úspešne vykonanej skúške a platí 10 rokov odo dňa jeho vystavenia (§ 5 ods. 1 a ods. 2 vyhlášky MH SR č. 208/1993 Z. z.).

6. INFORMAČNÝ SYSTÉM NAKLADANIA S ŤAŽOBNÝM ODPADOM

Informačný systém nakladania s ťažobným odpadom (ďalej len „informačný systém“) slúži na zhromažďovanie údajov a poskytovanie informácií o nakladaní s ťažobným odpadom (§ 16 ods. 1 zákona č. 514/2008 Z. z.). Požiadavka na vybudovanie informačného systému je definovaná v § 16 zákona č. 514/2008 Z. z..

Úlohou informačného systému je vytvoriť podporu pre praktickú implementáciu právneho predpisu, zozbierať relevantné údaje, vytvoriť podmienky pre ich verifikáciu a hodnotenie, zabezpečiť informovanosť o danej problematike pre verejnú správu, povinné osoby a širokú verejnosť pokiaľ je to potrebné, vytvoriť podmienky pre reporting.

Informačný systém je súčasťou informačného systému verejnej správy (zákon č. 275/2006 Z. z. o systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

6.1 Čo obsahuje informačný systém

Informačný systém obsahuje (§ 16 ods. 2):

- a) **register prevádzkovaných úložísk**, (t.j. odkalísk a odvalov), na ktoré sa vzťahuje zákon, vrátane ich kategorizácie (úložiská kategórie A a B),
- b) **register uzavretých úložísk a opustených úložísk**, ktorý vytvorí ministerstvo do 1. mája 2012 (§ 16 ods. 3),
- c) **register prevádzkovateľov**, na ktorých sa vzťahuje zákon.,
- d) **register dokumentov** obsahujúcich databázy
 1. plánov nakladania s ťažobným odpadom podľa § 5 zákona,
 2. vydaných povolení podľa § 7 zákona,
 3. súhrnných správ o výsledkoch monitoringu a kontrol úložísk podľa § 10 ods. 6 písm. g) zákona,
 4. súhrnných správ zasielaných Európskej komisii podľa § 18 ods. 2 písm. a) piateho bodu zákona,
- e) **register závažných havárií**, ku ktorým došlo na úložiskách,
- f) **informácie o najlepších dostupných technikách** (§ 5 zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Po dohode navrhovateľa informačného systému s MŽP SR obsahuje informačný systém aj ďalšie informácie, ktoré sú uvedené v schéme informačného systému (príloha č. 1 tejto príručky).

6.2 Kto prevádzkuje, aktualizuje a sprístupňuje informačný systém

Informačný systém prevádzkuje, štvrťročne aktualizuje a jeho obsah sprístupňuje Ministerstvo životného prostredia SR. Poveriť plnením týchto úloh môže právnickú osobu, ktorej je zriaďovateľom (§ 16 ods. 4 zákona č. 514/2008 Z. z.). Uvedenú funkciu bude vykonávať Slovenská agentúra životného prostredia v Banskej Bystrici.

6.3 Pre koho je určený informačný systém

Cieľovými skupinami informačných systémov verejnej správy v oblastiach týkajúcich sa životného prostredia sú inštitúcie verejnej správy - Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Slovenská inšpekcia životného prostredia, krajské úrady životného prostredia, obvodné úrady životného prostredia, Hlavný banský úrad a obvodné banské úrady, stavebné úrady, ďalej prevádzkovateľ informačného systému, prevádzkovatelia úložísk ťažobných odpadov, odborne spôsobilé osoby, odborná a laická verejnosť a orgány Európskej komisie, alebo iné medzinárodné organizácie.

Prístup k informáciám je pre jednotlivé skupiny odstupňovaný.

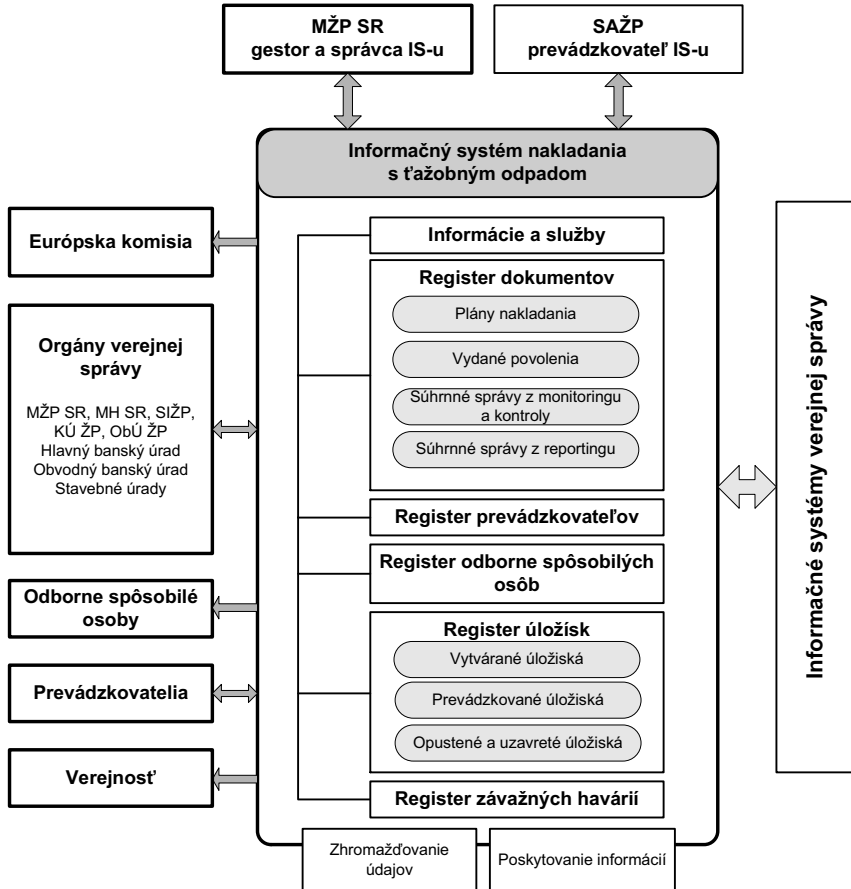
6.4 Kto poskytuje údaje a informácie do informačného systému

Na výzvu prevádzkovateľa informačného systému sú povinné poskytovať informácie a údaje do informačného systému orgány verejnej správy a právnické osoby hospodáriace s verejnými prostriedkami alebo spravujúce majetok štátu, obcí alebo vyšších územných celkov. Poskytovanie údajov je bezplatné.

7. OSTATNÉ PRÍRUČKY TOHTO EDIČNÉHO RADU

- ☞ **Príručka č. 1/8: Všeobecné požiadavky pre implementáciu smernice 2006/21/ES v Slovenskej republike**
- ☞ Príručka č. 2/8: Plány nakladania s ťažobným odpadom
- ☞ Príručka č. 3/8: Prevencia závažných havárií pri nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu
- ☞ Príručka č. 4/8: Podmienky výstavby a riadenia úložísk odpadov z ťažobného priemyslu
- ☞ Príručka č. 5/8: Prevencia znečisťovania vody, pôdy a ovzdušia pri nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu
- ☞ Príručka č. 6/8: Podmienky uzavretia úložísk odpadov z ťažobného priemyslu a ich kontrola po uzavretí
- ☞ Príručka č. 7/8: Žiadosť a povolenie pre nakladanie s ťažobným odpadom
- ☞ Príručka č. 8/8: Najlepšie dostupné techniky pri nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu

PRÍLOHA Č. 1: SCHÉMA INFORMAČNÉHO SYSTÉMU NAKLADANIA S ŤAŽOBNÝM ODPADOM

PRÍLOHA Č. 2: ZOZNAM VYBRANÝCH PRÁVNÝCH PREDPISOV, TÝKAJÚCICH SA ŤAŽOBNÉHO ODPADU

Zákony

- Zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 51/1988 Zb. o banskej činnosti, výbušnínach a o štátnej banskej správe v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 223/2001 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 17/2004 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch (vodný zákon) v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 261/2002 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 478/2002 Z. z. o ochrane ovzdušia a ktorým sa dopĺňa zákon č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v znení neskorších predpisov (zákon o ovzduší) v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov
- Zákon č. 569/2007 o geologických prácach (geologický zákon)

Nariadenia vlády

- Nariadenie vlády SR č. 520/1991 Zb. o podmienkach využívania ložísk nevyhradených nerastov
- Nariadenie vlády SR č. 50/2002 Z.z. o úhrade za dobývací priestor, úhrade za vydobyté nerasty a o úhrade za uskladňovanie plynov alebo kvapalín v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády SR č. 117/2002 Z.z. o minimálnych požiadavkách na bezpečnosť a ochranu zdravia zamestnancov pri banskej činnosti a pri dobývaní ložísk nevyhradených nerastov

Vyhlášky

- Vyhláška Slovenského bankského úradu č. 89/1988 Zb. o racionálnom využívaní výhradných ložísk, o povoľovaní a ohlasovaní banskej činnosti a ohlasovaní činnosti vykonávanej bankským spôsobom, v znení neskorších predpisov
- Vyhláška Slovenského bankského úradu č. 21/1989 Zb. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a bezpečnosti prevádzky pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankským spôsobom v podzemí
- Vyhláška Slovenského bankského úradu č. 29/1989 Zb. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a bezpečnosti prevádzky pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankským spôsobom na povrchu
- Vyhláška Slovenského bankského úradu č. 50/1989 Zb. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a bezpečnosti prevádzky pri úprave a zušľacht'ovaní nerastov
- Vyhláška Ministerstva hospodárstva SR č. 208/1993 Z. z. o požiadavkách na kvalifikáciu a o overovaní odbornej spôsobilosti pracovníkov pri banskej činnosti a činnosti vykonávanej bankským spôsobom
- Vyhláška Slovenského geologického úradu č. 9/1989 Zb. o registrácii geologických prác, o odovzdávaní a sprístupňovaní ich výsledkov, o zisťovaní starých bankých diel a vedení ich registra, v znení vyhlášky Slovenského geologického úradu č. 5/1992 Zb. a vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 141/2000 Z. z.
- Vyhláška Ministerstva financií SR č. 305/1993 Z. z. o spôsobe a rozsahu financovania geologických prác a zabezpečenia alebo likvidácie starých bankých diel a ich následkov zo štátneho rozpočtu
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 283/2001 Z. z. o vykonaní niektorých ustanovení zákona o odpadoch v znení neskorších predpisov
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 284/2001 Z. z., ktorou sa ustanovuje vydáva Katalóg odpadov v znení neskorších predpisov
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 457/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti manipulačného poriadku vodnej stavby
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 458/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o výkone odborného technicko-bezpečnostného dohľadu nad vodnými stavbami a o výkone technicko-bezpečnostného dozoru
- Vyhláška Ministerstva životného prostredia SR č. 100/2005 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zaobchádzaní s nebezpečnými látkami, o náležitostiach havarijného plánu a o postupe pri riešení mimoriadneho zhoršenia vôd
- Vyhláška Ministerstva lesného a vodného hospodárstva SSR č. 103/1977 Zb. o postupe pri ochrane lesného pôdneho fondu v znení neskorších predpisov
- Vyhláška č. 508/2004 Z.z. Ministerstva pôdohospodárstva SR, ktorou sa vykonáva § 27 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Výnosy

- Výnos Slovenského banského úradu z 29.12.1987 č. 4401/1987 o plánoch zdolávania závažných prevádzkových nehôd v hlbinných baniach (reg. v čiastke 2/1988 Zb.)
- Výnos Slovenského banského úradu č. 2000/1987 o plánoch zdolávania závažných prevádzkových nehôd pri vrtných a geofyzikálnych prácach a pri ťažbe, úprave a podzemnom uskladňovaní kvapalných nerastov a plynov v prírodných horninových štruktúrach
- Výnos Ministerstva hospodárstva SR z 20. júla 1993 č. 1/1993 o banskomeračskej dokumentácii pri banskej činnosti a niektorých činnostiach vykonávaných bankským spôsobom (oznámený pod č. 203/1993 Z. z.)

Smernice

- Smernica Ústredného banského úradu č. 2200/1966 pre zostavenie plánu na likvidáciu závažných nehôd pri baníckej činnosti vykonávanej povrchovým spôsobom s výnimkou povrchových prevádzok hlbinných baní (povrchové havarijné smernice) (reg. v čiastke 1/1967 Zb.), v znení neskorších predpisov